

15/6/82

SKÖTSELPLAN

ANK 1992 -11- 27

LÄNSSTYRELSEN
I NORRBOTTENS LÄN

Skötselplan för Vadvetjåkka nationalpark

Beställningsadress Naturvårdsverket
Kundtjänst
171 85 SOLNA
tel. 08 - 799 10 00
fax.08 - 28 00 78

För information om nationalparken:
Förvaltningsenheten
tel. 08- 799 10 00

ISBN 91-620-0067-5
ISSN 0282-7271
Upplaga 1000 ex
© Naturvårdsverket Förlag, 1992
Ansvarig utgivare Ingvar Bingman, Naturvårdsverket
Tryckeri Norstedts Tryckeri AB, 1992

FÖRORD

Enligt 3 § nationalparksförordningen (1987:938) meddelar statens naturvårdsverk närmare bestämmelser för vården och förvaltningen av nationalpark.

Denna skötselplan för nationalparken Vadvetjåkka har utarbetats av förvaltningsenheten vid statens naturvårdsverk, med hjälp av H.G Karlsson, Abisko Naturum. Samråd har skett med länsstyrelsen i Norrbottens län.

Planen utgör ett handlingsprogram för den praktiska skötseln av nationalparken.

Skötselplanen har fastställts genom beslut av naturvårdsverkets generaldirektör den 28 oktober 1991.

Solna i oktober 1991

Statens naturvårdsverk

Skötselplan för Vadvetjåkka nationalpark i Norrbottens län

INNEHÅLLSFÖRTECKNING		Sid
I	ALLMÄN BESKRIVNING	
1.	ADMINISTRATIVA DATA	5
2.	RIKSDAGENS OCH REGERINGENS BESLUT OM NATIONALPARKEN	6
3.	GRUND FÖR BESLUT SAMT FÖRESKRIFTER	7
3.1	Grunden för beslutet	7
3.2	Föreskrifter	7
4.	ÖVERSIKTLIG BESKRIVNING AV BEFINTLIGA FÖRHÅLLANDEN	9
4.1	Naturförhållanden	9
4.1.1	Allmänt	9
4.1.2	Geologi	9
4.1.3	Flora	9
4.1.4	Fauna	10
4.2	Kulturhistoriska förhållanden	10
4.3	Markanvändning	10
4.4	Tillgänglighet	11
4.5	Tillsyn	11
4.6	Källuppgifter	11
II	PLANDEL	
1.	DISPOSITION OCH SKÖTSEL AV MARK OCH VATTEN	12
1.1	Övergripande mål	12
1.2	Generella riktlinjer och åtgärder	12
1.2.1	Rennäringen m m	12
1.2.2	Faunavård	12
1.2.3	Vattenvård	12
2.	ANORDNINGAR FÖR FRILUFTSLIVET	13
2.1	Övergripande mål	13
2.2	Generella riktlinjer och åtgärder	13
2.2.1	Vandringsled	13
2.2.2	Information	13
2.2.3	Utmärkning av gränser	13
3.	TILLSYN	14

4.	DOKUMENTATION AV UTFÖRDA ÅTGÄRDER	15
5.	REVIDERING AV SKÖTSELPLANEN	16
6.	VETENSKAPLIG VERKSAMHET OCH FORSKNING	17
7.	FINANSIERING AV NATURVÅRDS- FÖRVALTNINGEN	18
7.1	Ekonomisk utredning	18
7.2	Finansiering av naturvårdsförvaltningen	18
8.	LITTERATURFÖRTECKNING	19

BILAGOR

I ALLMÄN BESKRIVNING

1. ADMINISTRATIVA DATA

<u>Nationalparkens namn:</u>	Vadvetjåkka nationalpark
<u>Objektnummer:</u>	25-01-005
<u>Beslutsdatum:</u>	1920-03-01
<u>Län:</u>	Norrbottnen
<u>Kommun:</u>	Kiruna (2584)
<u>Registerområde:</u>	Jukkasjärvi
<u>Fästighet:</u>	Jukkasjärvi kronoöverloppsmark 1:4
<u>Läge:</u>	Topografiska kartbladet 31 I
<u>Area:</u>	2 630 ha, varav 2 582 ha land
<u>Landareans fördelning på naturtyper:</u>	myr: 226 ha lövskog: 160 ha skoglös äng: 140 ha skoglös hed: 1 841 ha substratdominerad mark: 171 ha glaciär: 44 ha
<u>Markägare:</u>	Staten genom statens naturvårdsverk
<u>Naturvårdsförvaltare:</u>	Statens naturvårdsverk genom fjällenheten (T o m den 31 december 1991) Länsstyrelsen genom fjällenheten (Fr o m den 1 januari 1992)

2. RIKSDAGENS OCH REGERINGENS BESLUT OM NATIONALPARKEN

Riksdagen beslöt den 1 mars 1920 att Vadvetjåkka skulle avsättas till nationalpark (SFS 1920:677).

Reglementet för Vadvetjåkka fastställdes av Kungl. Maj:t den 28 oktober 1960 (SFS 1960:660). Reglementet ändrades den 6 december 1968 (SFS 1968:662).

En ny nationalparksförordning fastställdes av regeringen den 25 juni 1987 (1987:938). Denna innebär bl a att naturvårdsverket meddelar föreskrifter för nationalparkerna. Sådana föreskrifter har meddelats genom beslut den 18 december 1987 (se nedan).

3. GRUND FÖR BESLUT SAMT FÖRESKRIFTER

3.1 Grunden för beslutet

I reglementet för nationalparken (SFS 1960:660) anges att "Vadvetjåkka nationalpark, som har tillkommit i syfte att bevara ett högnordiskt fjällandskap i dess naturliga tillstånd, skall vårdas och förvaltas i överensstämmelse med detta syfte".

3.2 Föreskrifter

Med stöd av 4 § nationalparksförordningen (1987:938) meddelar naturvårdsverket genom beslut den 18 december 1987 följande föreskrifter för nationalparken enligt 5 §¹ andra stycket naturvårdslagen (1964:822).

Inom nationalparken är det förbjudet att

- anordna upplag
- dra fram mark- eller luftledning
- anlägga stig eller väg
- uppföra eller utöka byggnad eller annan anläggning
- bedriva militär övningsverksamhet
- företa vetenskapliga undersökningar
- bedriva kommersiell verksamhet
- gräva, schakta, utfylla, borra, mejsla, måla, spränga eller på annat sätt skada mark och block
- bortföra mineral eller annat geologiskt material
- bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd, ris och buskar
- plocka eller gräva upp växter
- inplantera växt- eller djurart
- insamla eller fånga insekter, fiskar eller andra djur eller på annat sätt störa djurlivet
- jaga eller fiska
- använda motordrivet fordon eller motorbåt
- landa med luftfartyg
- rida
- medföra hund
- sätta upp tavla, affisch e dyl
- ordna orienteringskontroller eller markerade spår

Naturvårdsverket kan - om särskilda skäl föreligger - meddela undantag från angivna föreskrifter.

¹Senaste lydelse 1986:262.

Utan hinder av ovanstående förbud är det tillåtet att

- personal som är bemyndigad av nationalparksförvaltaren utför åtgärd enligt fastställd skötselplan
- tjänsteman i tjänsteärende angående rennärings-, polis-, eller nationalparksförvaltningsärende använder motorbåt, terrängskoter på snötäckt mark eller landar med luftfartyg. Anmälan om nämnda ärenden skall ske till nationalparksförvaltningen innan genomförandet
- tjänsteman i tjänsteärende angående sjukvårds- eller räddningsärende använder erforderligt fordon. Anmälan om nämnda ärenden skall ske till nationalparksförvaltningen om möjligt innan genomförandet, i annat fall snarast efter utfört uppdrag
- medlem i Talma sameby samt i norsk sameby, som enligt norsk-svenska beteskonventionen har rätt till renskötsel, i samband med renskötselarbete eller husbehovs- eller yrkesfiske använder motorbåt, terrängskoter på snötäckt mark eller landar med luftfartyg
- plocka bär eller svamp
- ta torra grenar och kvistar för att göra upp eld eller ordna skydd
- medföra kopplad hund under tiden 1 januari-30 april

4. ÖVERSIKTLIG BESKRIVNING AV BEFINTLIGA FÖRHÅLLANDEN

4.1 Naturförhållanden

4.1.1 Allmänt

Vadvetjåkka är namnet på den rundkulliga fjällrygg med nordsydlig sträckning som dominerar nationalparken. Fjället omges på ömse sidor av två parallella dalgångar. Nationalparken omfattar fjällryggen, dalarna och det deltalandsområde som ligger nedanför fjällets sydbrant. Området ligger mycket nära Atlanten. Närheten till havet präglar nationalparkens klimat och vegetation. Nederbörds mängderna är mycket stora. Snölegor som ligger kvar hela sommaren är utbredda på fjället.

4.1.2 Geologi

Berggrunden i Vadvetjåkka nationalpark är omväxlande. Den vanligaste bergarten är granatglimmerskiffer. Ett stort stråk med kalksten går från nordtoppen söderut genom Vadvevage och följer sedan sydbranten söderut till Tjunojåkka. Partier på amfibolit- och diabasgrund finns till exempel runt sydtoppen och sydost om nordtoppen. Från sydtoppen mot nordost går ett stråk med grafitskiffer. Deltalandet vilar på hårdskiffer. Urberget som Kuokkelplatån söder om nationalparken är uppbyggt av när precis in över södra parkgränsen.

I kalkstensstråket finns en av landets större grottor, Vuoitaskallogrottan. Dennas sammanlagda längd är 700 m och med ett totaldjup av 140 m är den landets nu djupaste. (Läge se karta, bilaga 1).

4.1.3 Flora

Större delen av parken, drygt 80 %, består av kalfjäll. Sydbranten, under 600 m ö h, är bevuxen med frodig ängsbjörkskog. Här växer kalkkrävande växter såsom fjällsippa, klippveronika och fjällviva. Nedanför sydbranten vidtar ett omfattande deltalandsområde omväxlande med öppna vattenytor och myrvidder.

Bland de närmare 300 kärleväxterna som är noterade finns en del västliga inslag på grund av närheten till Atlanten. Exempelvis strutbräken, träjon, vattenmåra, rosenbinka och rörfilen. Av de sällsynta växterna som förekommer i parken kan bland annat nämnas fjällkrasse, nordlig låsbräken, lappvedel och rödnörel.

De intressantaste floralokalerna anges nedan. Numreringen hänvisar till kartan, bilaga 1.

1. Nordtoppen.
Kalkrik mark av högalpin karaktär.
Gulldraba, fjällklocka, lappfingerört och rödnörel.
2. Sydtoppen.
Kalkrik mark i mellanalpin region.
Kantljung, gulldraba och lappkattfot.

3. Sydbranten.
Kalkrika rasmarker i fr a lågalpin region.
Fjällsippa, klippveronika, nordlig låsbräken, taggbräken, fjällkrasse, fjällviva och lappvedel.
4. Åsbrant norr om Tjunoluoppal.
Skogsbrant med ängsbjörkskog.
Hägg, lappvinbär, glattnässlå och stickelfrö.

4.1.4 Fauna

Vad gäller faunan är fågellivet artrikt, sammanlagt 76 arter är noterade, men individantalet är lågt. Det är framför allt deltalandet som hyser en artrik fågelfauna.

Här kan t ex påträffas kricka, bergand, blåsand, stjärtand, rödbena, gluttsnäppa, mosnäppa, smalnåbbad simsnäppa, enkelbeckasin, för att nämna några arter.

I sydbrantens björkskog förekommer förutom de s a s mer ordinära fågelarterna ovanligt mycket ringtrast och blåhake.

På kalfjället häckar bl a fjällripa, fjällpipare och snösparv. Jaktfalk, kungsörn och fjälluggla ses sporadiskt.

Den fågel som gjort Vadvetjåkka känd i ornitologikretsar, fjällgåsen, har efter många års frånvaro åter börjat visa sig och mycket tyder på att minst ett par häckar i deltat.

Däggdjursfaunan är dåligt känd. Älgen, med ovanligt stora horn (enligt lokalbefolkningen) märks mest. Spår från järv och lo noteras årligen vid den rovdjursinventering som utförs.

4.2 Kulturhistoriska förhållanden

Nationalparken består inte enbart av helt orörd natur. Den ligger också inom en samisk kulturbygd. Området är dåligt undersökt på arkeologiska fynd och kulturminnen. En samisk offerplats vid Vuoitastjatja, 1, är beskriven. Gamla färdvägar till Norska kusten gick genom nationalparken. Tydliga spår av samiska bosättningar finns vid Vadvedkedde, 2 och Tjunovuopme, 3. Riklig förekomst av hagmarksgräset rödven indikerar kulturmark. Här utfördes under 1800-talet röjningar och slätter. Kartan i bilaga 2 visar lägena för de idag kända kulturminnena.

4.3 Markanvändning

Syftet med nationalparken är att bevara ett högnordiskt fjällandskap i dess naturliga tillstånd.

Parken är belägen inom Talma sameby. Samebyn nyttjar inte området i någon större utsträckning för renbete bland annat p g a närheten till norska gränsen. Genom konvention om renbete mellan Sverige och Norge får norska samer beta med renar bl a i Vadvetjåkka nationalpark.

Parken är svårtillgänglig och besöks endast av ett fåtal människor per år, ej över 500. Dock har en aktiv speleologisk verksamhet (grottforskning) under senare år medfört ökat besöksantal.

För naturvetenskaplig forskning har parken nyttjats i relativt liten omfattning.

4.4 Tillgänglighet

Nationalparken är lätt att nå via en rösad stig (11 km) från Kopparåsen. Alternativt kan man vandra på en orösad stig (7 km) från Påloluokta där närmaste övernattningsstuga ligger. Inga logimöjligheter eller andra friluftsanordningar finns inne i parken.

4.5 Tillsyn

Fjällenheten i Jokkmokk utövar tillsynen av nationalparken. För tillsynen m m finns bevakarstuga vid Vuolep Njuorajaure strax sydväst om parken.

4.6 Källuppgifter

På sidan 19 finns en förteckning över litteratur som rör Vadvetjåkka nationalpark.

II PLANDEL

1. DISPOSITION OCH SKÖTSEL AV MARK OCH VATTEN

1.1 Övergripande mål

Vadvetjåkka nationalpark skall förvaltas så att ett högnordiskt fjälllandskap bevaras i dess naturliga tillstånd.

1.2 Generella riktlinjer och åtgärder

1.2.1 Rennäringen m m

Beskrivning: Rennäringen utnyttjar området mycket extensivt. Inga rennäringsanläggningar finns inom parken. Samerna har, enligt rennäringslagen (6 §), rätt till skogsfång, fiske och jakt efter andra djur än björn, lo, varg, järv, älg och örn.

Mål: Renskötsel får bedrivas inom nationalparken i enlighet med rennäringslagen och naturvårdslagen.

Riktlinjer och åtgärder: Länsstyrelsen utreder omfattningen och betydelsen av skogsfånget, jakten och fisket.

1.2.2 Faunavård

Beskrivning: Intressant fågelfauna finns i delatlandet, framför allt vadare och änder.

Rovdjursinventering genomförs årligen längs en linje genom parken (se kartan, bilaga 1).

Riktlinjer och åtgärder: Länsstyrelsen skall följa upp fjällgåsens eventuella häckning i deltat och överväga att initiera återinplantering. Fortsatt rovdjursinventering skall bedrivas.

1.2.3 Vattenvård

Kalkning skall ej förekomma inom parkens område.

2. ANORDNINGAR FÖR FRILUFTSLIVET

2.1 Övergripande mål

Inga friluftsanordningar skall anläggas inom parken.

2.2 Generella riktlinjer och åtgärder

2.2.1 Vandringsled m m

Beskrivning: Mellan Kopparåsen och nationalparken går markerad sommarled. Över Njuoraätno finns bro (se bilaga 3).

Riktlinjer och åtgärder: Förvaltaren underhåller leden och bron.

2.2.2 Information

Naturumbyggnad finns i Abisko i anslutning till STF:s turiststation. Här finns information om bl a Vadvetjåkka nationalpark.

Folder på svenska, finska, engelska och tyska gemensam med Abisko nationalpark skall finnas. Foldern skall finnas tillgänglig i naturum i Abisko

Informationsskylt skall finnas vid bron över Njuoraätno.

Fjällenheten skall så långt möjligt bistå allmänheten med information om nationalparken.

2.2.3 Utmärkning av gränser

Utmärkningen skall fullföljas enligt svensk standard (SIS 03 15 22). Gränsmärken skall, så långt det är möjligt och lämpligt, i första hand i brytpunkterna, placeras på sådant sätt att tveksamhet inte råder om man befinner sig inom eller utom nationalparken.

3. TILLSYN

Nationalparken skall stå under kontinuerlig tillsyn och övervakning. En plan över tillsyns- och övervakningsverksamheten skall upprättas av länsstyrelsen.

4. DOKUMENTATION AV UTFÖRDA ÅTGÄRDER

Fjällenheten skall dokumentera utförda åtgärder genom att ange

1. var åtgärden är utförd
2. vilken åtgärd som utförts
3. år och månad för åtgärdens utförande
4. kostnader
5. finansiering
6. intäkter
7. eventuell notering om åtgärdens effekt eller om annat av intresse inom nationalparken, t ex slitage och andra störningar p g a friluftslivet

Denna dokumentation skall utgöra underlag vid eventuell revidering av skötselplanen.

Bilagd blankett (bilaga 4) skall användas för denna dokumentation.

5. REVIDERING AV SKÖTSELPLANEN

Skötselplanen gäller för överskådlig framtid vad gäller i planen angivna mål och riktlinjer. De åtgärder som anges i planen skall däremot ses över vart 10:e år eller i övrigt när berörda parter anser det påkallat.

6. VETENSKAPLIG VERKSAMHET OCH FORSKNING

Beskrivning: Inventeringar beträffande fauna och flora har genomförts i parken. Forskning har bedrivits i relativt liten omfattning och då i huvudsak via Abisko naturvetenskapliga station.

I anslutning till naturvårdsverkets fjällutredning har en geomorfologisk kartering av Vadvetjåkka utförts av Stockholms universitet, naturgeografiska institutionen (SNV PM 857).

Vidare har vegetationen inom nationalparken kartlagts av naturgeografiska institutionen och presenterats på "Vegetationskarta över de svenska fjällen, kartblad nr 2 Abisko".

Fjällutredningen ledde fram till att nationalparken ingår i en sk värdekärna, nr 85 Vadvetjåkka - Lullehatjärro.

Speleologisk kartering har genomförts under de senaste åren.

Mål: Naturvårdsverket tar initiativ till dokumentation och forskning som bedöms angelägen med hänsyn till kännedom om och skötseln av nationalparken. Övrig forskning skall i princip tillåtas inom ramen för parkens syfte.

Riktlinjer och åtgärder: Naturvårdsverket påbörjar efter skötselplanens fastställande en dokumentation av utförda inventeringar och forskningsprojekt som utförts. Utifrån denna dokumentation upprättar naturvårdsverket efter samråd med Vetenskapsakademien och övriga intressenter ett undersöknings- och forskningsprogram för Vadvetjåkka nationalpark.

7. FINANSIERING AV NATURVÅRDSFÖRVALTNINGEN

7.1 Ekonomisk utredning

Ekonomisk, rullande flerårsplan avseende kostnader och intäkter för naturvårdsförvaltningen skall upprättas av fjällenheten.

7.2 Finansiering av naturvårdsförvaltningen

Staten genom länsstyrelsen står för alla förvaltningskostnader.

Fjällenheten ansvarar för att de olika åtgärderna utförs som föreskrivs i skötselplanen.

8. LITTERATURFÖRTECKNING

8.1 Geologi

Bringer, K-G. Fjällen norr om Torneträsk, Natur i Lappland del II, Uppsala, 1963

Kulling, O. The Caledonien mountain chain in the Torneträsk-Ofoten area, International Geol Congr, XXI Session, Norden, 1960

Melander, O. Geomorfologiska kartbladet 30 H Riksgränsen, 30 I Abisko, 31 H Reurivare och 31 I Vadvetjåkka, Beskrivning och naturvärdesbedömning, SNV PM 857, Solna, 1977

8.2 Botanik

Ahlbom, B, Nettelbladt, M G. Inventering av Vadvetjåkka nationalpark, speciellt fåglar och växter, Fältbiologerna, 1967, Stencil

Alm, C G. Floristiska anteckningar från Torneträskområdet, Svensk Botanisk Tidskrift 15, 1921

Fries, Th C E. Floran inom Vadvetjåkka nationalpark, Kungl Svenska Vetenskapsakademiens Skrifter i Naturskyddsärenden nr 3, 1925; - Botanische Untersuchungen im nördlichsten Schweden, Akad. Abhand, Uppsala & Stockholm 1913

Nettelbladt, M G. En allmän floristisk undersökning av Vadvetjåkka nationalpark, Stockholm, 1969, Stencil

Sonesson, M. Studies on Mire vegetation in the Torneträsk area. Northern Sweden, 1 Regional Aspects, Bot Notiser 1967, Vol 120: 272-296

Swensson, E. Vegetationsstudier i den subalpina regionen i Vadvetjåkka nationalpark, Botaniska Institutionen, Stockholms universitet, 1972, Stencil

Sylvén, N. Studier öfver vegetationen i Torne lappmarks björkregion, Arkiv för botanik, Bd 3, 1904; - Anteckningar om floran vid Vassijaure-Torneträsk, Svensk botanisk tidskrift, Bd 2, 1908

Vegetationskarta över de svenska fjällen, kartblad nr 2 Abisko.

8.2.1 Skog

Holmgren, A. Studier över nordligaste Skandinaviens björkskogar, Stockholm, 1912

8.3 Zoologi

Lindberg, L. Djurlivet i Vadvetjåkka nationalpark, särtryck ur Fauna och Flora 59, 1964

Lönnberg, E. Opublicerad rapport till Kungl Vetenskapsakademien om djurlivet i Vadvetjåkka nationalpark, Stockholm, 1920

8.3.1 Ornitologi

Ahlbom, B, Nettelbladt, M G. Inventering av Vadvetjåkka nationalpark - speciellt fåglar och växter, Fältbiologerna, 1967, Stencil

8.3.2 Entomologi

Sjöstedt, Y. Insektfaunan inom Abisko nationalpark, I-III Kungl Svenska Vetenskapsakademien; Skrifter i naturskyddsärenden, 16-18, Uppsala, 1931; - Uppgifter från Vadvetjåkka ingå i bidrag författade av: S Bengtsson,phemeroptera, Plecoptera; F W Edwards, Nematocera; K-H Forsslund, Trichoptera; O Ringdahl, Diptera och B Tjeder, Neuroptera

8.4 Allmänt

Kulling, O, Geijer, P. Guide to excursions nos A 25 and C 20, Stockholm, 1960

Sandberg, G. Vadvetjåkka i ser Sveriges nationalpark, utgiven av Kungl Domänstyrelsen, 1960; - Vadvetjåkka nationalpark, Natur i Lappland del II, Uppsala, 1963

Svenska Naturskyddsföreningens årsskrift 1921, Vadvetjåkka nationalpark. Förslag till gränser för området sid 139, ej sign.

8.5 Övrigt

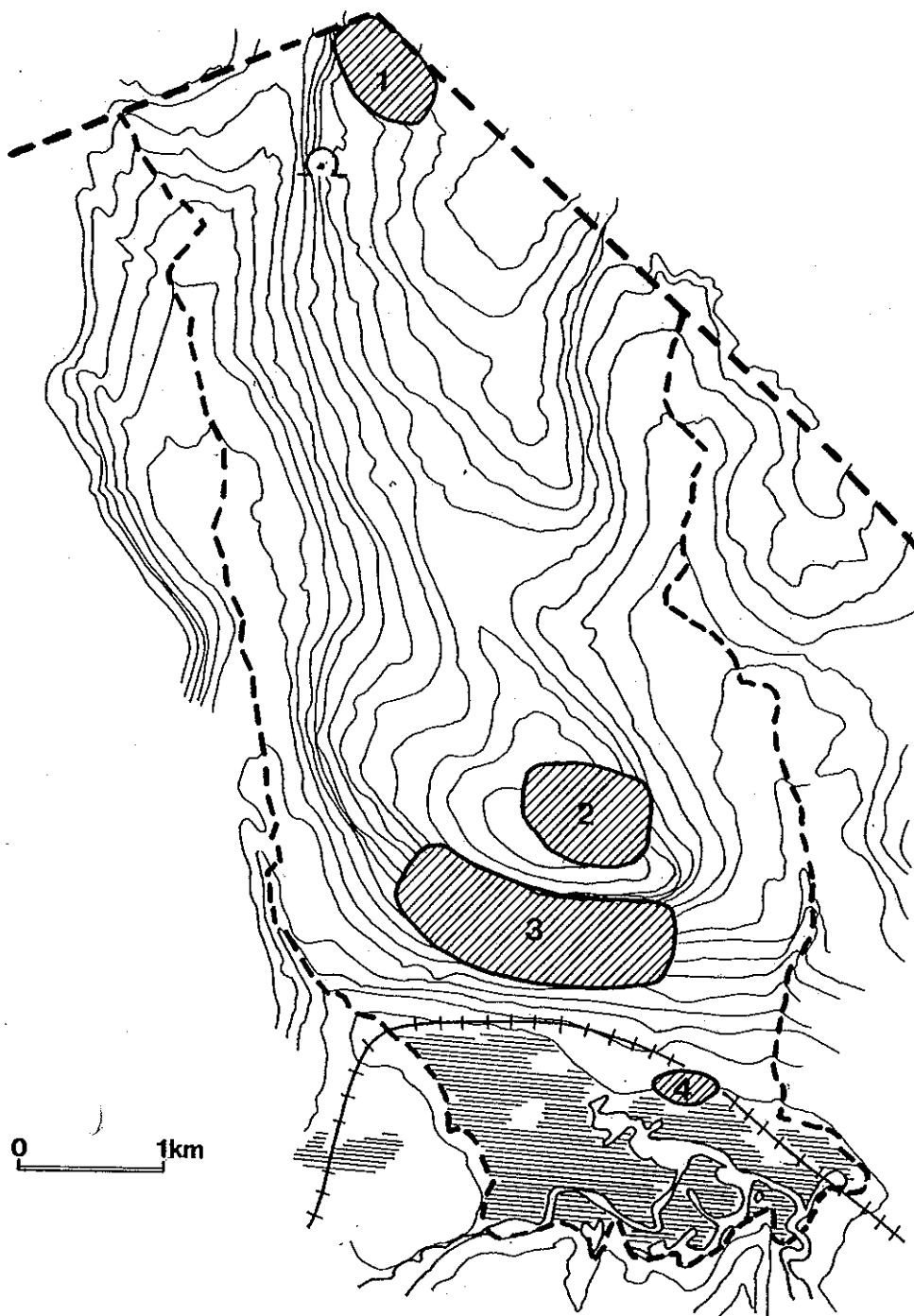
Bergström, E, Fries, Th C E. Anteckningar till karta öfver renbetesmarkerna ofvan barrskogsgränsen inom Karesuando och Jukkasjärvi socknar norr om Torneträsk (bilaga till Lönnberg, E, Om renarne och deras lefnadsvanor, Uppsala 1909)

Collinder, B. Lapska ortnamn i Riksgränstrakten, På skidor, 1937

Wiklund, K B. De lapska och finska ortsnamnen vid Kiruna och Torneträsk, Le Monde Oriental, IV, V, 1910-1911, Uppsala, 1910

VADVETJÄKKA

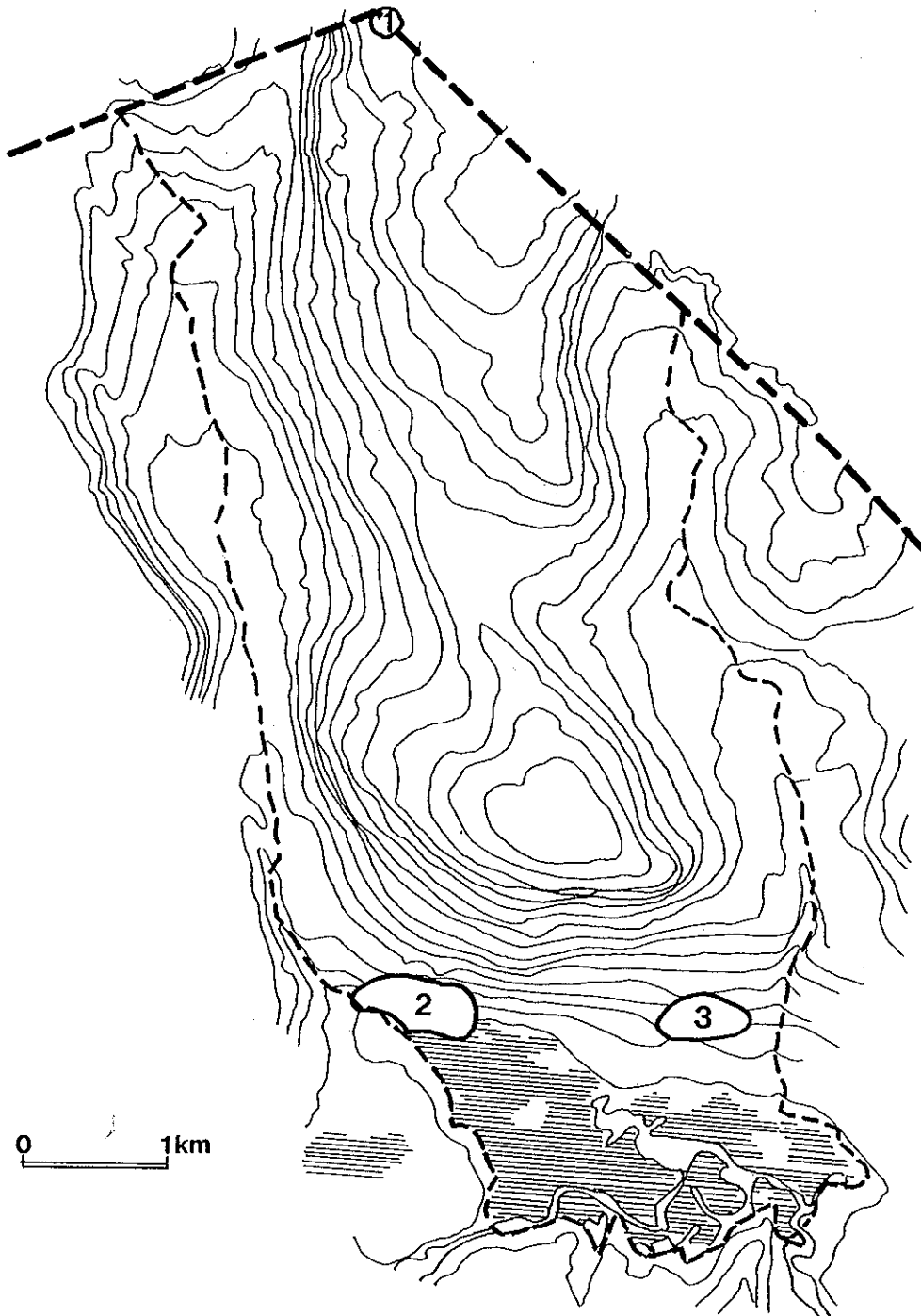
Översiktlig naturbeskrivning

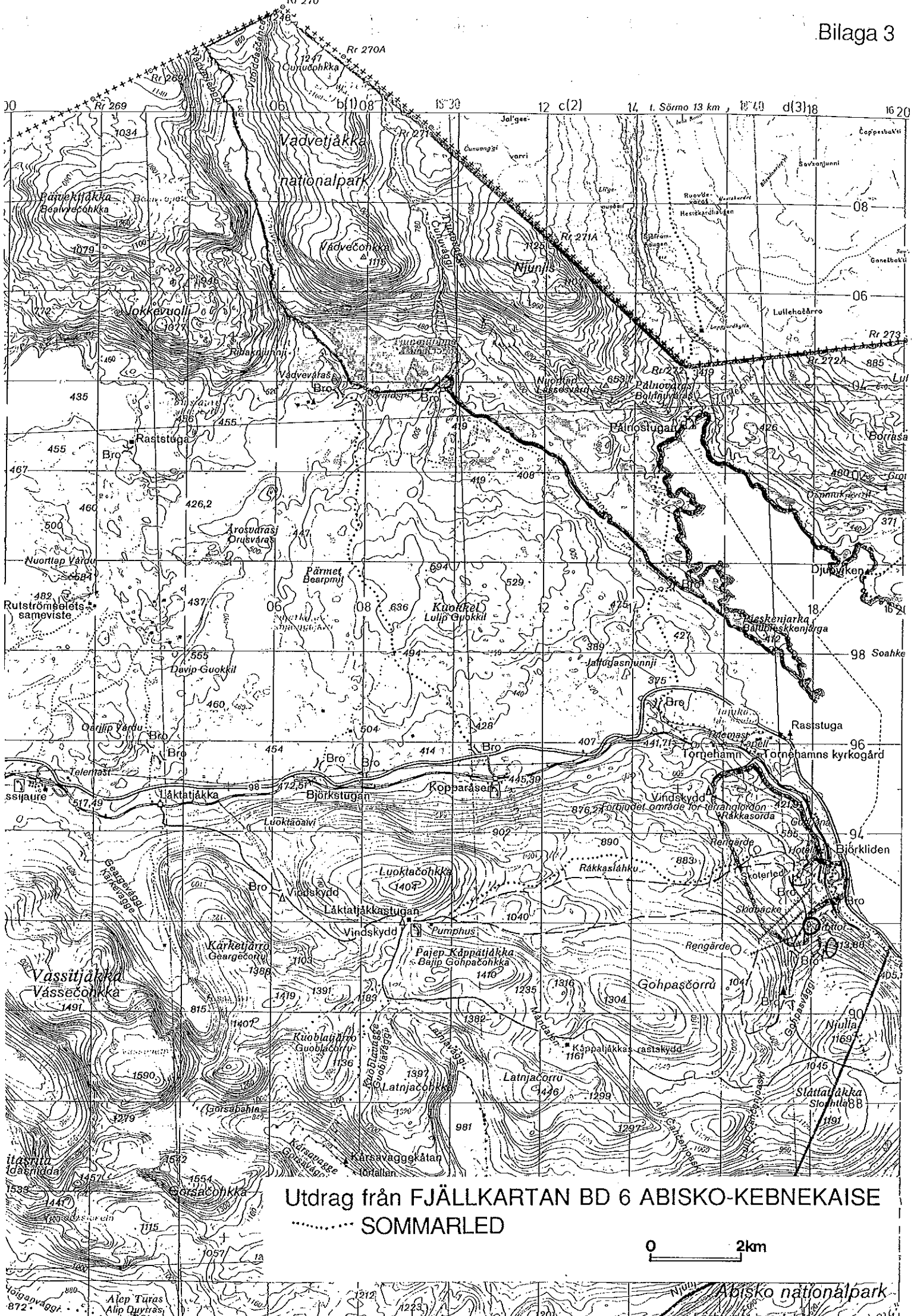

- Vuoitasskallogrottan
- Intressanta floralokaler
- Linje vid rovdjursinventering

VADVETJÄKKA

Kulturhistoriska förhållanden

Utdrag från FJÄLLKARTAN BD 6 ABISKO-KEBNEKAISE
SOMMARLED

0 2km

Abisko nationalpark

DOKUMENTATION AV UTFÖRDA ÅTGÄRDER

Objekt Nr	Utförd åtgärd	År Månad	Kostnader Kr	Finan- siering	Intäkter Kr	Ev notering om åtgärdens effekt, etc
1	2	3	4	5	6	7